

Corpus NGT en de dagelijkse lespraktijk

In een eerdere uitgave van dit magazine is het Corpus Nederlandse Gebarentaal omschreven. Maar hoe kunnen docenten Nederlandse Gebarentaal dit in de praktijk gebruiken? Marjan Jonk, docente NGT, gebruikt het Corpus als welkome aanvulling op haar lesmateriaal.

Marjan Jonks lessen zijn zeer divers van aard en opzet. Bij het onderwijs dat zij verzorgt in opdracht van een instelling, gebruikt ze bestaand lesmateriaal (zoals de *Oudermodulen*, ontwikkeld door het Nederlands Gebarentaalcentrum). Dit materiaal vult zij aan met eigen materiaal en opdrachten, omdat het bestaande materiaal niet altijd goed aansluit bij het niveau van de cursisten, bij hun leertempo en/of hun interesses. Zo maken dvd's met gedichtjes en korte verhaaltjes in de Nederlandse Gebarentaal (NGT) deel uit van de lessen (al zijn deze voornamelijk gericht op jonge kinderen), waarbij diverse oefeningen en opdrachten gegeven worden. Ook filmpjes in de NGT op onder andere YouTube en Doventv.nl vinden hun weg naar de lessen. Op deze manier krijgen de cursisten een gevarieerd taalaanbod en een genuanceerd beeld van de dovencultuur.

Veel filmpjes op het internet zijn echter niet geschikt, omdat er geen Nederlandse Gebarentaal wordt gebruikt, maar Nederlands ondersteund met Gebaren (dit is een mengvorm van Nederlands en NGT, die vooral het Nederlands volgt en waarin cruciale aspecten van de NGT ontbreken). De hoeveelheid NGT-materiaal die docenten kunnen gebruiken is, zelfs met dvd's en internetfilmpjes, erg klein.

Lessen met materiaal uit het Corpus NGT

Het Corpus NGT, dat onlangs op het internet is gepubliceerd (<www.corpusngt.nl>), vormt een welkome bron van extra materiaal. De kwaliteit van de opnamen in het Corpus is vrij goed. De gebaarders gebaren op een normale, ontspannen manier, en het is erg handig dat zij in tweetallen zijn opgenomen. Daardoor is er altijd wel enige interactie, al is het maar een begrijpend knikken van de ene persoon terwijl de ander een geanimeerd verhaal vertelt. Er bevinden zich echter ook pittige discussies in het



Marjan Jonk geeft les per beeldtelefoon

Corpus. Omdat er zo veel verschillende mensen zijn opgenomen, zijn er ook veel verschillende stijlen te zien, verschillende manieren om iets te zeggen en is er variatie te zien in de gebruikte structuren. Cursisten leren bijvoorbeeld dat zinnen in de NGT meestal beginnen met het onderwerp (subject), gevolgd door een meewerkend of lijdend voorwerp (object), en dat werkwoorden aan het einde van de zin komen. Sommige cursisten vinden het verwarrend dat zij ook zinnen tegenkomen waarin het lijdend voorwerp aan het eind van de zin staat, en niet het werkwoord. Videofragmenten uit het Corpus waarin zinnen met verschillende volgorden voorkomen, tonen cursisten dat de geleerde volgorde inderdaad vaak voorkomt in de NGT, maar geen wet van Meden en Perzen is.

De oefeningen en opdrachten die Vonk ontwikkelt bij de videofragmenten uit het Corpus, gaan soms in op de inhoud, soms meer op de vorm. In het laatste geval wordt bijvoorbeeld gefocust op het gebruik van bepaalde gezichtsuitdrukkingen of houdingen bij het zogenaamde rollenemen (als een gebaarder als het ware 'in de huid kruipt' van een personage in een verhaal), of wordt cursisten gevraagd om in een videofragment te kijken hoe vaak en waar een gegeven gebaar voorkomt. Wanneer het vooral over de inhoud gaat, kunnen cursisten de opdracht krijgen een steekwoord (gebaar) te geven dat de inhoud van een videofragment samenvat, of een korte uitleg te geven van hetgeen er op een bepaald moment in een fragment gezegd wordt en waarom. Natuurlijk komen ook algemene begripsvragen voor.

De meeste filmpjes uit het Corpus vindt Vonk beter geschikt voor wat meer gevorderde NGT-leerders dan voor beginners. Maar ook voor gevorderde cursisten

blijkt het lastig om de inhoud te volgen. Daarom worden vaak fragmenten gebruikt die voorzien zijn van een voice-over in het Nederlands.

De toekomst?

Hoewel er verschillende zoekmogelijkheden zijn in het Corpus, zijn die niet zo goed geschikt voor docenten. Deze mogelijkheden zijn gericht op de verschillende genres, op de gebaarders, op de regio waaruit de gebaarders komen en op leeftijdsgroep, maar momenteel ontbreken samenvattingen of vertalingen van de fragmenten, waarin gezocht zou kunnen worden (bijvoorbeeld naar bepaalde gebaren). Voor Vonk geldt dat zij in eerste instantie zocht binnen de genres; maar inmiddels ook op de gebaarders. Zij kent inmiddels van een aantal gebaarders de stijl, en ze heeft al aardig wat materiaal verzameld en daarbij oefeningen en opdrachten gemaakt. Wetend hoeveel werk het is om al die filmpjes door te nemen, wil ze haar kennis bijzonder graag delen met andere docenten. Haar droom is een platform waarop ervaringen en materialen uitgewisseld kunnen worden. Hierbij valt te denken aan workshops, maar ook aan een website met (aangepast) materiaal uit het Corpus, waarbij wordt aangegeven waarvoor bepaalde fragmenten goed geschikt zijn en daarbij behorende uitleg, oefeningen en opdrachten voor de cursisten. Voorlopig nog even toekomstmuziek, maar het is het zeker waard om aan te werken; er zijn al genoeg wielen opnieuw uitgevonden. ■

Inge Zwitserlood & Marjan Jonk

LITERATUUR

Zwitserlood, I. (2009). Corpus NGT: 71 uur aan filmmateriaal in de Nederlandse Gebarentaal. *Levende Talen Magazine*, 96(6), 44-45.

Zoek in het Corpus (<www.corpusngt.nl>) filmnummer 207 op. Bekijk het filmpje en beantwoord enkele meerkeuzevragen.*



- De rechter gebaarder is aan het woord. Hij vertelt dat de beer aan een van de vrienden snuffelt. Hoe weet je dat de gebaarder het over de beer heeft?
 - Hij neemt rol voor de beer.
 - Hij gebruikt het gebaar voor *beer*.
 - Hij wijst naar een locatie in de gebarenruimte waar de beer was gelokaliseerd.
 - Hij gebruikt een *classifier* voor de beer.

Kijk naar filmnummer 319, het derde fragment (na 2 minuten). De gebaarder rechts vertelt over vrijdag de dertiende.



- Wat deed hij?
- Is de persoon links verbaasd?

* Dit fragment betreft een fabel over twee vrienden die tijdens een wandeling in het bos een beer tegenkomen. De ene klimt in een boom, de andere houdt zich dood.

Enkele opdrachtvoorbeelden bij het Corpus NGT